

UNDREN...

Det der undrer mig mest er nok sproget - og den relation det har til hvad vi føler.

Jeg tror de fleste har prøvet at opleve livet som en gåde, et system man gerne ville forstå. Nogen kommer til den konklusion, at der netop ikke er noget system, men det efterlader en med trangen til at forstå kaos og tilfældighed.

For at få mening i tingene, eller en eller anden ro i sjælen, må vi bruge et redskab.

For mig synes sproget at være det redskab - den nærmeste måde at forholde sig til tilværelsen på - og derfor er det også der, al min undren ender.

Nogle ting er sproget meget velegnet til at forklare, men andre gange er man nødt til at forklare noget, der ikke er ord for - og dér føles sproget næsten magisk. Ting der ikke eksisterede før, kan pludselig få konturer, fordi man klæder det på med ord.

Den alleryderste kant af sproget, finder man oftest i lyrikken - og derude er det, at man nogen gange kan føle, at noget bliver beskrevet - noget man troede, man var den eneste i verden der følte, men som digtet fortæller en, at man ikke er ene om. Samtidigt tror jeg også, at det netop er digtere der er allermest klar over, at sproget er forfærdeligt begrænset. Jeg har selv nogle ting jeg synes er umulige at forklare; Det kan være solsortens sang. Det kan være måden månelys kan falde ind på stuegulvet - en nat hvor man ikke kan sove. Det kan være en bestemt længsel, når man ser lys i fremmede vinduer. Små ting der tænder store følelser, der på den ene side er almene - og på den anden side er dybt knyttet til ens allermest intime følelser. De tre eksempler, er i hvert fald tidspunkter hvor jeg kan føle, at jeg er meget tæt på en stor essentiel ting, som jeg ikke kan give navn - men som jeg ved er der. Og den eneste måde jeg kan fange den på, er gennem et sprog, der dybest set ikke kan beskrive følelserne.

Generelt agerer vi som om de følelser ikke betyder så meget. Hele den dimension er sekundær, fordi den er abstrakt - uden for ordende. Vi forholder os næsten kun til den, når vi konfronteres med døden. Døden kræver nemlig af os, at vi erkender noget der er dybt irrationelt. Den er et punkt ingen af os kan vide noget om. Når man påstår at der ingenting er bagefter, er det et postulat der har ligeså meget vægt, som hvis man taler om engle og evigt liv... Man kan ikke rationelt argumentere for at tomheden er mere realistisk end engleverdenen. Her er altså et sted hvor det rationelle og det irrationelle er lige stillet. Alt hvad der sker bag dødens barriere, er et tros spørgsmål. Og det at have ét punkt der er umuligt at forholde sig rationelt til, gør døden til en ekstremt u håndgribelig størrelse.

Her er noget der helt sikkert ér - men som ikke kan forklares.

Her er noget som vi alle sammen erfarer til sidst, men som vi ikke kan tale om, fordi det ligger uden for sproget. Derfor er sproget det sted der undrer mig mest - for det er her vi bliver tvunget til at forholde os til grænsen mellem følelsesliv og rationalitet.

Jeg ser med andre ord verden som delt i to; der er sprogets verden, som er en verden hvor alting har ord (og som vi tror vi behersker) - den er bundet til en rationalitet, et sted hvor vi kan bruge empiri og måle ting. Og så er der en anden verden - en verden hvor alle daglige prioriteter er mindre vigtigt. En verden med en skjult orden - som sproget ikke kan fange, en verden der har forbindelse med døden, med drømmene, med uforståelig længsel og med undren.

Denne sidste verden føler jeg, er den essentielle rent menneskeligt, men sprogets verden er på

Michael Valeur
“Undren”
Artikel Kesera #7
Juli 2003

---

den anden side den konkrete - som jeg relativt let kan forholde mig til.

Mit arbejde som forfatter er, at prøve at få de to ender til at mødes.

Det mest interessante for mig, når jeg er i Kesera, er at høre hvordan andre, der er kompetente på deres felter, prøver at blotlægge en eller anden orden. Den kan være samfundsøkonomisk, den kan handle om kvantefysik, den kan være teologisk. Altså andre forsøg på at forstå virkeligheden. Min vision eller min drøm er selvfølgelig at alle disse systemer, på en eller anden måde, kan korrespondere med hinanden - og jeg føler vi har noget af sige hinanden, fordi vi alle sammen fra hver sin side, forsøger at gætte gåder, og blotlægge systemer.

Selv prøver jeg at blotlægge den orden gennem mine digte, romaner og interaktive fortællinger.

Når man arbejder sådan med sproget, bliver man sig de to verdener meget bevidst, fordi man er tvunget til at gøre en abstrakt følelse håndgribelig i ord... Og arbejder man i længere forløb, er man tvunget til at etablere et mønster af handlinger, der skaber en sandsynlig fortælling.

Specielt i den interaktive fortælling, bliver dette mønster komplekst - og man har virkelig fornemmelsen af, at skulle agere Gud i sit eget lille univers. Det stiller ekstremt store spørgsmål, til den måde man ser verden på... Hvilken fortælling er mit liv ? Hvad er meningen med at vi er her nu ? Hvordan fange det ikkesproglige i sproget ?

Jeg vil slutte af med et lille hverdags eksempel på sprogets betydning for erkendelse. En irakisk ven havde fået en datter, og han overvejede at give hende et irakisk navn, han synes var meget smukt. Navnet var uoversætteligt, men han forklarede det sådan: "Hvis du ser på månen, en nat hvor den er fuld, vil du se en utydelig ring omkring den - den ring svarer til det farvede omkring en sort pupil i et øje - på arabisk er der et ord der forener de to ting - og den følelse man får, når man ser på dem... det ord fungerer samtidigt som et pigenavn... Hvad ville det hedde på dansk ?" Ja... jeg kunne ikke lige finde ordet - men jeg kendte følelsen...